

Quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực của học sinh ở các trường Tiểu học huyện Thanh Trì, thành phố Hà Nội

Nguyễn Thị Dung*

*HVCH, Học viện Khoa học Xã Hội

Received: 16/02/2024; Accepted: 26/02/2024; Published: 6/3/2024

Abstract: In recent years, although there have been positive changes in the management of teaching activities oriented towards developing student capacity in primary schools in Thanh Tri district, Hanoi city, in general it is still lacking. many limitations. Based on the reasons mentioned above, the article presents “Managing teaching activities according to the orientation of developing students’ capacity in primary schools of Thanh Tri district, Hanoi City”.

Keywords: Management, teaching activities, and capacity development

1. Đặt vấn đề

Giáo dục tiểu học (GDTH) là bậc học nền tảng trong hệ thống giáo dục quốc dân, có nhiệm vụ xây dựng và phát triển tình cảm, đạo đức, trí tuệ, thẩm mỹ và thể chất của trẻ em nhằm hình thành cơ sở ban đầu cho sự phát triển toàn diện nhân cách con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Dạy và học ở tiểu học là hai mặt hoạt động của một quá trình trong đó dưới vai trò chủ đạo của giáo viên (GV), học sinh (HS) chủ động, tự giác, tích cực lĩnh hội tri thức, kỹ năng, tự làm phong phú vốn hiểu biết của mình. Do đó, trong quá trình học tập, HS không những lĩnh hội những kiến thức do GV cung cấp mà còn phải tự tìm ra tri thức mới, kỹ năng mới từ nhiều nguồn tài liệu khác nhau. Vì vậy, dạy học phải hướng vào hoạt động tự nhận thức của HS, GV là người tổ chức, hỗ trợ, người hướng dẫn hoạt động học tập của HS.

Trong những năm qua việc quản lý hoạt động dạy học (HDDH) theo định hướng phát triển năng lực HS ở các trường TH trên địa bàn huyện Thanh Trì, TP. HN mặc dù đã có những chuyển biến tích cực nhưng nhìn chung vẫn còn một vài hạn chế. Xuất phát từ những lý do nêu trên, bài báo trình bày về “**Quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực của HS ở các trường Tiểu học huyện Thanh Trì, thành phố Hà Nội**”.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm Hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực HS

HDDH theo định hướng phát triển năng lực HS là hoạt động tương tác, phối hợp và thống nhất giữa hoạt động chủ đạo của GV và hoạt động tự giác, tích

cực, chủ động của HS nhằm phát triển năng lực học tập của HS.

Như vậy, HDDH trong trường Tiểu học theo định hướng phát triển năng lực không chỉ là cung cấp kiến thức cho HS đã được quy định trong chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo mà phải làm cho HS phát triển năng lực tư duy đặc trưng của kiến thức được học ở từng giai đoạn/lớp học. Thông qua tổ chức hoạt động, HS có thể chủ động khám phá bản chất của các khái niệm, các quy luật, tính chất, đặc điểm riêng của các yếu tố kiến thức được học dưới sự hướng dẫn của GV để chuyển thành kiến thức của chính mình; từ đó tự hình thành và phát triển năng lực cho bản thân.

2.2. Biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực của HS ở các trường Tiểu học huyện Thanh Trì, thành phố Hà Nội

2.2.1. Đổi mới quản lý hoạt động các tổ chuyên môn theo định hướng phát triển năng lực HS

Để đổi mới quản lý quản lý hoạt động các tổ chuyên môn theo định hướng phát triển năng lực HS, đầu năm học, Hiệu trưởng nhà trường cần chỉ đạo các tổ chuyên môn căn cứ vào các quy định của Bộ GDĐT và Sở GDĐT, Phòng GDĐT khả năng nhận thức của HS, kỹ năng dạy học của GV, phương tiện dạy học hiện có để xây dựng chương trình, kế hoạch giáo dục nhằm phát triển năng lực HS. Khi xây dựng chương trình, kế hoạch giáo dục cần khuyến khích các tổ chuyên môn tự xây dựng các chủ đề bám sát, chuyên đề nâng cao vào kế hoạch giáo dục của tổ. Trong KH hoạt động của các tổ chuyên môn, HT cần quan tâm chỉ đạo TTCM xây dựng các nội dung đổi mới PPDH, đổi mới KT-ĐG, đổi mới sinh hoạt các tổ

chuyên môn theo hướng đổi mới thật cụ thể, chi tiết, có tính khả thi cao. Bên cạnh đó, Hiệu trưởng cũng cần chỉ đạo GV trên cơ sở kế hoạch giáo dục của các tổ chuyên môn, xây dựng kế hoạch DH cho phù hợp với năng lực HS. Hiệu trưởng đánh giá việc thực hiện chương trình, kế hoạch DH chủ yếu thông qua kiểm tra kế hoạch dạy học của GV, kế hoạch chuyên môn của tổ/khối, sổ dự giờ GV và kết quả đầu ra của HS.

Hiệu trưởng cần chỉ đạo cho các tổ chuyên môn nghiên cứu từng bài học trong chương trình dạy học trong các buổi sinh hoạt các tổ chuyên môn (2 lần/tháng) để thống nhất mục tiêu dạy học, nội dung cần làm rõ, các phương pháp, phương tiện dạy học cần sử dụng. Đối với những nội dung khó truyền đạt đến HS, gây khó khăn cho GV khi dạy học, các tổ chuyên môn cần phân tích đặc điểm bài học, cách tiếp cận nội dung bài học, các phương pháp, phương tiện dạy học phù hợp... Tiến hành dạy minh họa tại một lớp cụ thể, họp tổ để phân tích, góp ý, rút kinh nghiệm.

TTCM có vai trò rất quan trọng trong hoạt động chuyên môn của tổ. Vì vậy, để hoạt động của tổ đạt hiệu quả cao nhất thì TTCM phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, trình độ chuyên môn giỏi, năng lực quản lý tốt. HT cần cử TTCM tham dự đủ các lớp bồi dưỡng chính trị, học tập Nghị quyết, bồi dưỡng nghiệp vụ công tác tổ trưởng, bồi dưỡng đổi mới sinh hoạt các tổ chuyên môn, PPDH, KT-ĐG, kỹ năng tổ chức các chuyên đề, chủ đề, các buổi sinh hoạt ngoại khóa. Đồng thời, HT cũng cần tạo điều kiện cho TTCM học tập nâng chuẩn trình độ; bố trí thời gian, cung cấp tài liệu để TTCM nghiên cứu các nội dung liên quan đến HDDH theo định hướng PTNL HS và các biện pháp quản lý các tổ chuyên môn hiệu quả hơn nhằm đạt được mục tiêu đổi mới giáo dục hiện nay. Chỉ đạo các tổ chuyên môn tổ chức các hoạt động ngoại khóa, các buổi sinh hoạt chuyên đề trong và ngoài lớp học. Đầu năm học, TTCM phải lập kế hoạch hoạt động ngoại khóa, các buổi sinh hoạt chuyên đề trong và ngoài lớp học. Các kế hoạch này phải thật cụ thể, rõ ràng. Trên cơ sở đó, HT bố trí thời gian, nguồn lực, chỉ đạo các bộ phận có liên quan cùng phối hợp thực hiện. Để nâng cao chất lượng hoạt động của các tổ chuyên môn theo định hướng PTNL của HS, HT nhà trường cũng cần phải thường xuyên kiểm tra, đánh giá hoạt động chuyên môn của tổ. HT có thể kiểm tra, đánh giá đột xuất hoặc định kỳ hàng tháng, hàng quý. Nội dung kiểm tra bao gồm: Sổ sinh hoạt các tổ chuyên môn, Việc thực hiện các hoạt động ngoại khóa, dạy theo chủ đề, chuyên đề; việc đánh giá kết quả học tập

HS, hướng dẫn HS tự học; dự giờ đồng nghiệp, hoạt động đổi mới sinh hoạt các tổ chuyên môn, đổi mới PPDH, KT-ĐG theo hướng phát triển năng lực HS. Các nội dung kiểm tra cần đối chiếu với kế hoạch chuyên môn của tổ để kịp thời khen thưởng hoặc nhắc nhở. Bên cạnh đó, HT cũng cần chỉ đạo TTCM thực hiện nghiêm túc chế độ báo cáo định kỳ hoạt động của tổ để TTCM rà soát lại những công việc đã thực hiện, từ đó TTCM có những biện pháp nhắc nhở GV thực hiện đúng KH chuyên môn của tổ.

2.2.2. Tổ chức bồi dưỡng năng lực dạy học cho GV theo định hướng phát triển năng lực HS.

Hàng năm, Hiệu trưởng nhà trường cần xây dựng và thực hiện tốt kế hoạch bồi dưỡng GV. Kế hoạch này bao gồm: Bồi dưỡng thường xuyên tại đơn vị, tập huấn các kỹ năng kiểm tra đánh giá, các kỹ năng nhận xét, kỹ năng tạo hứng thú trong học tập cho HS. Trong tất cả các nội dung bồi dưỡng GV thì nội dung tập huấn các kỹ năng kiểm tra đánh giá cho GV là cần thiết và quan trọng nhất. Hiện nay GV đã nhận thức được việc dạy học theo định hướng PTNL của HS là một yêu cầu cấp thiết, GV cũng đã thực hiện được việc áp dụng các PPDH theo hướng tích cực vào từng tiết dạy nhưng hoạt động kiểm tra đánh giá chưa được GV quan tâm nhiều dẫn đến việc hiện nay các đánh giá của GV còn mang tính chung chung chưa cụ thể và phù hợp với dạy học theo định hướng PTNL của HS. Chính vì vậy, Hiệu trưởng nhà trường cần tổ chức nhiều các lớp tập huấn về kỹ năng kiểm tra đánh giá cho GV để nâng cao hiệu quả hoạt động này. Ngoài ra, Hiệu trưởng cũng cần có những chính sách khuyến khích, động viên và tạo điều kiện để GV tiếp tục tham gia các lớp học tập đào tạo sau đại học như: Khen thưởng khi hoàn thành khóa học, hỗ trợ kinh phí học tập, tài liệu, tạo điều kiện về thời gian để GV yên tâm đi học mà không ảnh hưởng đến công việc để nâng chuẩn trình độ đào tạo của GV, giúp GV tiếp cận với môi trường học thuật cao hơn.

Song song đó, Hiệu trưởng nhà trường cần phải cử GV tham gia đầy đủ các lớp bồi dưỡng chuyên môn do Sở GDĐT, Phòng GDĐT tổ chức; tham dự các tiết dạy chuyên đề cấp quận/huyện và cấp thành phố, các lớp bồi dưỡng chính trị, học tập Nghị quyết, nghe báo cáo thời sự do Huyện ủy tổ chức; tổ chức các hoạt động ngoại khóa, giao lưu, hội thảo khoa học về đổi mới PPDH và kiểm tra đánh giá theo định hướng phát triển năng lực HS.

Nhiệm vụ chính của nhà trường là dạy học nên nhà trường không thể cử tất cả GV tham gia các khóa

học cùng một lúc. Chính vì vậy, Hiệu trưởng cần hướng dẫn, quy định kế hoạch tự học, tự bồi dưỡng cho GV; đồng thời, khuyến khích GV viết sáng kiến kinh nghiệm để phổ biến những kinh nghiệm hay cho các GV khác học tập. Đối với những GV chưa có kỹ năng dạy học tốt, GV mới ra trường, Hiệu trưởng cần phân công GV có kinh nghiệm, có năng lực chuyên môn giỏi giúp đỡ.

Để hoạt động bồi dưỡng năng lực dạy học cho GV theo định hướng phát triển năng lực HS ngày càng đi vào nề nếp, góp phần nâng cao chất lượng dạy học của nhà trường, Hiệu trưởng nhà trường cần định kỳ tổ chức đánh giá công tác bồi dưỡng GV; kịp thời, khen thưởng, động viên, nhắc nhở GV thực hiện nghiêm túc hoạt động này; đồng thời, qua việc đánh giá, HT cũng có những điều chỉnh để hoạt động này ngày càng đi vào nề nếp, mang lại hiệu quả cao.

2.2.3. Chỉ đạo GV tích cực sử dụng thiết bị dạy học hiện đại và ứng dụng CNTT trong dạy học.

Tăng cường đầu tư trang thiết bị phục vụ HĐDH. Hiệu trưởng chỉ đạo tổ Văn phòng phối hợp với các tổ chuyên môn sắp xếp, sửa chữa các thiết bị DH có sẵn, đồng thời lập danh sách các thiết bị dạy học, các phần mềm phục vụ HĐDH và quản lý HĐDH cần đầu tư. Hiệu trưởng căn cứ vào đề nghị, tình hình thực tế của đơn vị, các quy định của Pháp luật sẽ tiến hành mua sắm. Để hoạt động mua sắm không gây ảnh hưởng đến ngân sách của nhà trường, Hiệu trưởng cần có kế hoạch đầu tư dần dần theo từng năm học nhưng vẫn đảm bảo yêu cầu đổi mới HĐDH và mục tiêu nâng cao hiệu quả công tác quản lý HĐDH của nhà trường.

Tổ chức bồi dưỡng kỹ năng sử dụng các thiết bị dạy học hiện đại như: bảng tương tác, các phần mềm hỗ trợ HĐDH. Các phần mềm hỗ trợ làm đề kiểm tra như OLM, Hoc 10.vn,...; kỹ năng tìm tài liệu trên mạng một cách nhanh chóng và chính xác, kỹ năng tổ chức các lớp học trên mạng, học online, kỹ năng sử dụng các phần mềm trình chiếu.

Chỉ đạo việc tăng cường sử dụng PTDH hiện đại và UDCNTT trong DH cũng như trong QL. Đầu năm học, Hiệu trưởng cần có quy định cụ thể số tiết bắt buộc mà GV phải sử dụng các PTDH hiện đại và UDCNTT trong DH, lập sổ theo dõi. Hàng tháng, Hiệu trưởng sơ kết số tiết và đánh giá mức độ GV sử dụng PTDH hiện đại và UDCNTT trong DH. Từ đó, Hiệu trưởng kịp thời động viên, khen thưởng những GV thực hiện tốt, thực hiện trên chuẩn và phê bình, nhắc nhở những GV chưa thực hiện tốt. Bên cạnh đó,

Hiệu trưởng cần quy định số lượng các tiết dạy tốt, dạy chuyên đề mà GV phải sử dụng các PTDH hiện đại và UDCNTT, xem như đây là một trong những tiêu chí thi đua của cá nhân.

Xây dựng và sử dụng có hiệu quả trang web của nhà trường; quản lý kết quả học tập và nề nếp học tập của HS trên máy tính. Hiệu trưởng cần tăng cường đầu tư CSVC, nâng cao năng lực sử dụng CNTT của các bộ phận trong nhà trường, xây dựng quy chế phối hợp giữa các bộ phận trong việc đưa dữ liệu vào hệ thống, phân quyền tiếp cận hệ thống cho từng thành viên; đưa việc UDCNTT trong nhà trường đạt mức độ 2. Ở mức độ này, tất cả các dữ liệu của nhà trường đều được thống nhất quản lý trên một máy chủ. Từ đó, Hiệu trưởng dễ dàng QL các HĐ của nhà trường, trong đó có QL kết quả học tập của HS, chia sẻ các thông tin liên quan đến nhà trường, kết quả học tập của HS, thời khóa biểu, các hoạt động ngoại khóa lên trang web của nhà trường để PHHS và HS tiện theo dõi. Bên cạnh đó, Hiệu trưởng cũng cần xây dựng sổ góp ý trên trang web của nhà trường để kịp thời thu nhận thông tin từ PHHS nhằm nâng cao hiệu quả quản lý HĐDH của nhà trường.

Ban hành các quy định, tiêu chí đánh giá việc sử dụng thiết bị dạy học và ứng dụng CNTT trong DH; sơ kết, tổng kết rút kinh nghiệm việc sử dụng thiết bị dạy học và ứng dụng CNTT trong DH; đồng thời, có chế độ ưu tiên, khuyến khích, động viên, khen thưởng đối với cá nhân tập thể có sáng kiến, đóng góp vào việc làm đồ dùng DH và UDCNTT trong nhà trường

3. Kết luận

Các biện pháp quản lý HĐDH theo định hướng PTNL HS tại các trường Tiểu học tại huyện Thanh Trì TP. HN có vai trò nhất định nhưng mỗi biện pháp đều có mối quan hệ chặt chẽ, bổ sung và hỗ trợ lẫn nhau, tất cả cùng hướng đến mục tiêu chung là nâng cao chất lượng dạy học theo định hướng PTNL của HS ở các trường Tiểu học tại huyện Thanh Trì TP. HN.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Quốc Chí, Nguyễn Thị Mỹ Lộc. (2014). *Cơ sở khoa học quản lý*. Hà Nội: Trường ĐH Sư phạm Hà Nội.
2. Phạm Minh Hạc. (1986). *Một số vấn đề về giáo dục và khoa học giáo dục*. Hà Nội: NXB Giáo dục.
3. Trần Thị Hương. (Chủ biên, 2017). *Giáo dục học đại cương*. Hà Nội: NXB Đại Học Sư Phạm.
4. Trần Kiêm. (2004). *Khoa học quản lý giáo dục – một số vấn đề lý luận và thực tiễn*. Hà Nội: Viện Khoa học Giáo dục Hà Nội.